

Profesorul, formator de opinie

A scrie e o artă. Ai nevoie de har, și oricât ai „exersa”, lipsa talentului se vede de departe. Iată de ce, deși iubesc enorm literatura, n-am cutedat niciodată nici măcar o pagină de eseu, nici măcar două versuri... Mă inhibă teribil gândul că au făcut-o alții înaintea mea, și într-un mod copleșitor. În spatele acestei inhibiții nu este nici orgoliu, nici vanitate, este pur și simplu umilință, acea umilință bine înțeleasă (unii i-ar spune „modestie”, alții - „bun simț”) care-i interzice sau ar trebui să-i interzică pigmeului să se creadă un Hercule.

M-am gândit însă că alegând un subiect apropiat meseriei mele aș putea „produce” un articol acceptabil. Dar, fatalitate! Exact când mă decid să scriu, descopăr un articol semnat de Ana Babeți și publicat în „Deci”, revistă lunară de atitudini, polemici și idei, editată de „Academia Cațavencu”.

Frapată de coincidență (gânduri asemănătoare mă îndemnau și pe mine să scriu un articol) și încredințată fiind că stiloul Anei Babeți are mult mai multă forță artistică decât al meu, am renunțat, felicitându-mă pentru acest gest înțelept, la „ producții” originale.

Îmi permit deci să vă propun spre lectură articolul amintit mai sus, nutrind speranța că cei legați în vreun fel de activitatea de învățământ vor găsi în el măcar un subiect de reflecție.

Sublinierile îmi aparțin. Am ales în felul acesta modul cel mai simplu de a evidenția idei pertinente, valabile și aplicabile oricare ar fi forma de învățământ, idei la care eu subscriu și pe care regret că nu m-am grăbit să le fac publice înaintea autoarei.

« Seminar 1. : „Odiseea”. Anul II, Litere. Deci: *Ulise naufragiază pe țărmurile insulei feacilor. Cum e el când îl găsește Nausicaa ? Gol pușcă./Bine. Si mai cum ?/Mânjit de sare, năpădit de mâl și ierburi, cu barbă și plete încâlcite, ca un sălbatic./ Știe careva dintre muritori cine este el cu*

*adevărat ?/ Nu. Doar zeița Atena, care îl apără mereu./ Foarte bine. Cum e primit la curtea regelui Alcinou ?/ Ca un oaspete de vază./ Chiar dacă-i un străin necunoscut, un nimeni?/ Da. Poate tocmai de aceea./ Dar voi, voi **cum reacționați când vă întâlniți cu cineva care nu vă seamănă, pe care îl simțiți diferit?/ Depinde!/ Depinde de ce?***

*Seminar 2: „Imaturitatea”. Anul I, Master, Litere. Deci: să-l lăsăm puțin deoparte pe Gombrowicz, cu Ferdydurke. Voi de ce credeți că tema „neterminării”, a formei care nu poate prinde contur definitiv, a neîncheiatului e atât de frecventă în literatura central-europeană din secolul XX?/ Poate că se leagă de istoria țărilor respective./ Așa e. Are dreptate Czeslaw Milosz când spune că problema tuturor esticilor este de a nu-și putea duce la capăt proiectele?/ Da, are foarte multă dreptate./ Personal, crezi că **e o șansă sau un dezastru să rămâi imatur ca individ?/ Depinde./ Dar ca națiune?/ Depinde./ Depinde de ce?***

Aș mai fi putut transcrie, ca să obțin un efect persuasiv sporit, fragmente din încă 10-20 de seminarii, de la „Tristan și Isolda”, de pildă, până la „Metamorfoza” lui Kafka sau la memoriile oricărui mare scriitor central sau est-european din secolul XX - texte pe care le predau studenților timișoreni la Litere. Cu tot cu întrebările puse, an de an: ce înseamnă să fii lepros în Evul Mediu? Dar azi? E absurd să te trezești într-o bună dimineață transformat în gândac? **Cum poți supraviețui prin memorie? Ce înseamnă o memorie interzisă? De cele mai multe ori, răspunsurile nu țâșnesc ca din pușcă. Încep cu „depinde”, continuă cu alte întrebări, și se încheie, nu o dată, cu o tăcere uimită.** Uneori cei care cad pe gânduri sunt studenții, alteori amuțesc, perplexă, eu. Nu aș exagera spunând că, **din aceste discuții pe marginea literaturii, învățăm și unii, și alții câte ceva. De la un punct încolo, învățăm unii de la alții. Dacă, evident, pe cel de la catedră nu îl deranjează simplul fapt că un tânăr de 20 de ani îi clatină cu „depinde”, cu întrebările și tăcerile lui nedumerite, destule certitudini.** Cele mai multe privesc trecutul, felul în care de pildă, generația mea se raportează la istoria de după 1945 a României. Iar la întrebarea (pusă de obicei în pauză) „cum ați putut accepta un asemenea sistem?”, nu răspund nici cu „depinde”, nici cu o tăcere grea, nu scuz, nu acuz, ci încerc, vorbindu-le, să înțeleg cum am putut într-adevăr accepta ceea ce am trăit. Probabil că există deja manuale, tratate, îndreptare nu doar despre formatorii de opinie, ci și despre formarea formatorilor de opinie, ba chiar volume despre opinia formatorilor gata formați. Si mai probabil un sociolog sau - de ce nu? - un filosof ar putea întoarce chestiunea pe toate fețele. Întâi, **ce e opinia, apoi ce înseamnă a forma, și mai apoi, cine pe cine formează?** Formatorul e o persoană, o instituție, un sistem? Iar cel format e doar o persoană (un grup de persoane)? Ce rol joacă mass-media, cu liderii ei, în formarea opiniei? Orice persoană publică, de o anumită notorietate, se poate instala în rolul de formator de opinie? **Care sunt cei mai influenți formatori de opinie într-o societate aflată în tranziție? Dar cei mai calificați?** Din asemenea întrebări nu fără rost s-au născut tratatele, manualele, îndreptările care fac ordine, dau soluții, elaborează tehnici. Mărturisesc că nu le-am citit. Deși, teoretic, nu sunt un diletant. Ca profesor de literatură, aș spune totuși că am o brumă de experiență pedagogică. **Este însă profesorul de literatură un formator de opinie? Cred că da. Mai mult, îmi pare a fi unul dintre cei mai puternici, tocmai pentru că are șansa de a dialoga sistematic cu un număr relativ mare de oameni tineri. Totul depinde de felul în care el predă și „se predă” celor din clase, amfiteatre, săli de seminar. Orice oră, de literatură (română sau străină), din clasa întâi până în anul doi al masteratului, poate deveni nu doar un prilej pentru acumulare de informații, ci unul formativ. Cu singura condiție ca profesorul să fie un om foarte viu, niciodată obosit în fața curiozității sau, dimpotrivă, a indiferenței tinerilor, gata oricând să întrebe sau să se lase întrebat. Si, de ce nu, să tacă uimit. »**

Lucia Croitoru